

szoktasson tárgyias megfigyelésre és reális irányú kézfoglalkozásra, alak-, szám- és beszédgyakorlatokat adjon részben Montessori módszer szerint s a szabad képzetet gyakorolja mese, rajzolás és kézi alkotások útján; 2. a középisk. 1—2. o. pedig az el. isk. 4. o.-nak közvetlen folytatója és betetőzője legyen s evégre a szaktanítást mellőzze vagy legalább tetemesen korlátozza, főleg természettud. ismereteket és technikai foglalkoztatást nyújtson, a földrajz s a polgári jogok és kötelességek tanításával vezessen be a szociális és az ethikai élet jelenjébe, adja meg a művészeti élet elemeit irodalom, szavalás, ének, fogalmazás, festés, mintázás útján s az oktatásban mindenütt érvényesüljön a gyermek öntevékenysége és gyakorlati foglalkoztatása. E javaslatok a szellemi fejlődés számbavételén alapulnak.

Budapesti Szemle (1915, 1. sz.). *Alexander B.* a háborúról, mint nemzetnevelőről elmélkedve a XX. sz. főfeladatát abban látja, hogy erkölcsivé tegye az akaratot az életben és az iskolában, a politikában és a társadalmi életben, a nemzetek érintkezésében. Elsősorban iskoláinkat kell az erkölcsi megújulás nagy műhelyeivé tennünk. Sokat vétkeztünk ebben a tekintetben. Az erkölcsi nevelés egészen háttérbe szorult bennök. A tanárok elvégzik a penzumukat, a tanulók megtanulják a leckét és megszerzik a bizonyítványt, a diplomát, amelyhez még csak protekciót kell szerezni, hogy gondatlanul lehessen élni. Nem a tanulás, az igazi tanulás ellen akar beszélni. Sőt az igazi tanulás és a nyomában járó igazi tudás az erkölcsi életnek is legfőbb feltétele. Az erkölcs a gondolat vezérlete nélkül majdnem olyan vak, akit oda lehet vezetni, ahová akarjuk. Az iskola továbbra is a gondolat műhelye maradjon, de levegője az erkölcsi érzés legyen, egész kiterjedésében, a nemzeti, társadalmi és egyéni életben, ahol a tanulókat és tanítókat a benső összetartozás érzése hatja át és egyesíti, és ahol a szigorú kötelességérzet a legfőbb igazgatója az egész iskolai életnek. Az erkölcsi megújulásnak itt kell megindulnia. — Az óhajtott megújulás csak a tanítók, tanárok lelkéből fakadhat és csak akkor, ha ezek valamennyien tisztán látják a maguk nemzetnevelő feladatát. Ebben most nagy hiányok vannak. A tanító- és tanárképzés a jövő nevelés legelső kérdése; a már működők irányítása a mostani időknek halaszthatatlan követelménye. Épen ezért gondoskodni kellene arról, hogy az ilyen fejtegetések eljussanak minden tanítóember kezébe.

Család és Iskola (1915, 1—4. sz.) *Molnár O.* folytatja összefoglaló tanulmányait; most *Pedagogia* és *higiéne* c. azokról a törekvésekről szól, melyek külföldön és itthon a nevelés egészségügyi vonatkozásainak mélyebb értékeléséből fakadnak s a növendékek egészségének védelmét, fokozását; a testi nevelés legjobb rendszerének kifejlesztését célozzák. Az előző évf. végén *ugyanő* a szociális nevelésről közölt hasonló összefoglalást.

Foia Scolastica, 1914. Ez a népiskolai érdekeket szolgáló, román nyelvű folyóirat XVI. évfolyamában az eddigiektől eltérően túlnyomóan a tanítók szociális munkájával foglalkozott. *V. Gr. Borgovan* (Nevelési levelek) gyakorlati tanácsokat ad az analfabéta tanfolyamok szervezésére, vezetésére s különösen arra, hogy hogyan lehet ezeket vonzókká tenni; «Mások példája» címen pedig az *University Extension* és a *Ruskin*

